REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc în Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena la N. Dukes Nachf Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în flăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei luni 6 corone. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 26. Brașov, Luni-Marți 4 (17) Februarie 1903.

## Procese politice.

IV.

Sistemul de cârmuire tiszaist, părăsind odată basele legalității și ale echității în tratarea naționalităților și inaugurând prin legile scolare de la 1879 și 1883 o direcțiune politică diametral opusă spiritului conciliant, ce a dat nascere legei de la 1868 despre egala îndreptățire a naționalităților, a ațîțat puternic poftele nesățiosului șovinism, care, grație acestei direcțiunî și a uneltirilor necurmate ale pressei militante evreo-maghiare, ajunse a stăpâni massele poporului maghiar.

Curênd s'au vědut ródele politicei de maghiarisare violentă întrodusă de regimul Tisza. Un spirit nespus de ostil și intolerant a început a se manifesta față de noi Românii mai ales în orașele locuite de Maghiarî. Agitatorii șoviniștî se foloseau de cea mai mică ocasiune, ba o trăgeau chiar de pěr cu tot adinsul și când nu li-se oferea, numai ca sě pótă demonstra. striga și țipa contra naționaliștilor românî cerênd intervenția puterei publice, a guvernului și a procurorilor lui pentru pretinsa salvare a statului și a națiunei maghiare.

Orî ce ar fi întreprins Românii în apěrarea drepturilor lor și în manifestarea iubirei către limba și neamul lor, era în ochii agitatorilor șoviniștî maghiaro-evrei trădare de patrie. Diarele maghiare susțineau agitațiunea. In ajunul alegerei funcționarilor municipalî, pe la sfêrșitul anului 1883, se plângeau că Românii organisându-se în partid național se manifestă și în viața municipală tot numai ca Românî, și nu ca partid maghiar; ér un diar al guvernului scriea: „Din ce în ce ne vin scirî mai multe despre organisarea în secret a naționalităților, am audit chiar de aceea, că va curge sânge!... liberalii tiszaiștî ca și toțî patrioții sě stea dér la pândă!“

In modul acesta se agitau spiritele în contra Românilor și a celor-lalte naționalitățî și, după-cum diceau străbunii, *gutta cavat lapidem.* Marele public maghiar începù în adevěr a crede, că este încunjurat tot numai de dușmanî ai națiunei maghiare și ai patriei.

In primăvara anului 1884, tinerimea maghiară din Clușiŭ, punêndu-se în fruntea plebei orașului, dă semnalul de atac, ardênd în piața Clușiului diarele naționale române. La un an după aceea se înființéză tot în Clușiŭ „Kulturegylet“-ul ardelén și din momentul acesta membrii acestei reuniunî încep a emula cu inspectorii de școle și solgăbirěii maghiarî în inventarea de mijlóce de maghiarisare și a-se întrece cu procurorii în descoperirea „conjurațiunilor secrete“ și în urmărirea așa dișilor agitatorî românî.

O nouă eră de procese politice începe acum înaintea Curții cu jurațî, strămutată dela Sibiiu la Clușiŭ. Limbagiul foilor maghiare devine tot mai violent și șovinismul tot mai nerăbdător.

Nu voim sě întrăm în aměnuntele evenimentelor din anii trecuțî. Ajunge sě constatăm, că dela 1885 încóce așa disa opiniune publică maghiară — adecă pressa cu căpeteniile șoviniste din diferitele ținuturî — a ajuns a fi cu totul stăpâna pe decisiunile guvernului în raporturile cu naționalitațile nemaghiare și acésta i-a succes cu atât mai mult, cu cât în organele guvernului din țéră, mai ales în cele din Ardeal curentul șovinismului violent a aflat cel mai mare sprijin și însușî guvernului îi plăcea a se lăsa sě fie dus de acest curent, pe care numai politica lui l'a creat.

Firesce, că în asemenî împrejurărî predominând „vocea“ masselor ațîțate de continuele atacurî, suspiționărî, denunțărî nebasate și calumniărî rěutăciose ale pressei ostile naționalităților, considerațiunile de legalitate, dreptate și echitate au ajuns a fi din ce în ce mai mult năpăstuite și tot mai mult înăbușite de pasiunile politice și ale antagonismului de rassă.

---

**Interviev c'un politician român.** „*Die Zeit*“ din Viena publică un interviev pe care corespondentul sěu din Bucurescî l'a avut, dice el, c'un bărbat politic din România și care ar fi dis: — Din fericire, România, cel puțin pentru acum, nu are nicî un motiv d'a se escita, de óre-ce în casul unui conflict turco-bulgar va rěmâné perfect neutră. România face calde urărî, pentru-ca pacea sě fie menținută.

---

**In dieta ungară** se continuă desbaterea proiectelor militare. In ședința de Sâmbătă ministrul de finanțe a presentat un proiect de lege despre regularea salarelor funcționarilor de stat, pe care camera l'a primit cu aplause. Trecêndu-se la ordinea dilei, independistul *Veress* J. a atacat violent proiectul militar. El a atacat pe deputații, carî în calitatea lor de ofițerî în reservă, s'au presentat în uniformă înaintea Maj. Sale, ceea-ce constitue un gravamen. Ministrul br. Geza *Fejervary* l'a întrerupt dicênd, că nu póte fi gravamen în aceea, că respectivii domnî sunt mândri de rangul lor de ofițer. Un mare sgomot se produse în urma acestor cuvinte. Oposiția striga: la ordine! la ordine! Presidentul suna clopoțelul, dér în deșert. Ordinea nu putu fi restabilită, decât fórte târdiu.

---

## Alegerea de episcop în Arad.

*Arad*, 14 Februarie 1903.

Revenind asupra celor comunicate deja pe scurt despre actul alegerii de episcop sěvêrșit în diua de 12 Februarie, relevez, că președintele sinodului electoral P. C. Sa Dr. Eusebiu *Roșca* în discursul sěu de deschidere a accentuat înainte de tóte importanța actului și responsabilitatea cea mare, de care trebue sě fie conscienți membrii sinodului. După aceea președintele face o comparație între trecutul dureros al bisericei și între starea actuală, în care, grație stăruințelor fericitului în domnul Metropolit Șaguna, biserica ortodoxă se bucură de o organisare autonomă din cele mai bune.

Trei-decî de anî de viéță constituțională bisericéscă — dice d. Dr. Roșca — nu sunt încă de ajuns pentru fixarea unei practice bine stabilite, în urma căreia cu probabilitate sě fim ferițî de eventuale greșelî. Decî, décă se întêmplă asemenea greșelî, acestea trebuesc apreciate cu indulgență.

Liber de orî-ce preocupațiune, Prea Cuvioșia Sa recomandă aceeașî libertate de preocupațiune și Sinodului întru exerciarea dreptului de vot, ca astfel la demnitatea erarchică-apostolică sě fie chemat cel mai vrednic dintre actualii fiiî ai bisericei.

După acestea implorând darul Duhului sfânt asupra lucrărilor Sinodului, declară ședința deschisă.

Numěrul total al membrilor presențî era, după cum s'a comunicat deja, 59, lipsind numai d. Demetrie Negreanu din Beiuș, care fiind bolnav, își motivéză absența.

Făcêndu-se scrutiniul, pe la órele 12 președintele anunță următórele:

„Venerabil Sinod! Cu ajutoriul lui Dumnedeu alegerea este sěvêrșită. Din 57 voturî date (Cei doi candidațî n'au votat, ci s'au retras în timpul votării în altar.— Cor.) 36 a primit protosincelul I. I. Papp, 20 Augustin Hamsea, ér un bilet de vot a fost alb. Majoritatea absolută fiind 29, protosincelul I. I. Papp întrunind peste majoritatea cerută încă 7 voturî, este ales episcop al věduvitei eparchii a Aradului“.

Catedrala la aceste cuvinte ale președintelui rěsună de repețite strigăte de „Sě trăéscă!“ Președintele comunică resultatul și protosincelului I. I. Papp, care într'aceea eșise din altar, felicitându-l și

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

## Cântecul Șoimului.

De **Maxim Gorki.**

Trad. de **I. C. Frunză.**

Marea se odihnesce.

Intinsă, rěsuflând liniștit aicî la țěrm, pare că dórme și stă nemișcată învělită în albastra lumină a lunei. Móle ca și catifeaua și négră se împreună ea în depărtare, la miadă-di cu ceriul albastru; dórme adênc și reoglindesce norii subțirei, ce stau par-că în loc și lasă sě se zăréscă stelele aurii. Se pare, că ceriul tot mai mult se plécă peste mare, ca și cum ar voi sě pricépă mai cu dinadinsul șóptele valurilor somnuróse, carî se prăvălesc către țěrm.

Munții, cu arborii lor încovăiațî fantastic de crivěț, îșî înalță culmile cu piscurile lor ascuțite în sus către pustiul albastru, ér conturile lor, învělite în céța móle și delicată a nopților de vară, apar în forme rotunde.

Munții sunt adênciți în gândurî. Ei aruncă negre umbre pe undele verdui ale mării și le acopere, ca și cum ar vré, ca și acéstă lină mișcare sě înceteze și chiar suspinele spumelor sě le molcoméscă, ca ast-fel nimic sě nu mai conturbe liniștea fermecătóre, ce se întinde peste tot în lumina albastră-argintie a lunei, care se vede încă în dosul piscurilor.

„A — Ala — ah — acbar!“ suspină încet Nadir-Rahim-Ogly, un bětrân păstor din Crimea, pururea trist și melancolic; un bětrân înalt, sur, uscat și ars de arșița sórelui de miadă-di.

Eu stam trântit pe năsip lângă o stâncă ce se deslipise de mamă-sa din munte și se afla acum singură și tristă în umbră și plină de mușchî...

Pe partea de către mare aduseseră valurile nomol și diferite buruenî, de-o îngropase binișor; se părea, că stânca stă ca și legată de năsipul, ce desparte marea de munțî. Flacările focului, ce-l aprinsesem, luminéză partea ei de către munte, pâlpâie și aruncă umbre fermecătóre prin crepăturile stâncei. Se părea, că stânca însa-șî se gândesce și simte.

Eu și cu Rohim ne ferbiam o ciorbă din pescele próspět ce-l prinsesem, și amêndoi ne găsiam în rara disposiție, când totul apare străvediu și însuflețit și omului îi cade bine sě se concentreze în sine, ușurat în suflet și liniștit și sě nu aibă altă dorință, decât numai — de a-se gândi.

Și marea unduléză întruna către țěrm și valurile murmură melancolic, blând ca și cum s'ar ruga sě le lăsăm sě se încăldéscă la focul nostru. Câte-odată în armonia generală a murmurului se aude un sunet mai tare, un sunet șăgalnic și șiret — când vr'un val mai îndrăsneț se aruncă și stropesce pănă la noi...

Rahim face o aseměnare între valurî și femei, bănuind, că aceste valurî ar voi sě ne desmierde, sě ne îmbrățișeze, sě ne sărute.

El sta trântit cu pieptul pe năsip, cu capul îndreptat spre mare și privesce gânditor în depărtarea posomorîtă; se proptesce pe cóte, și-șî pune capul în palme. Căciula mițósă și-o dă pe céfă și de către mare îl adie récórea pe fruntea lui înaltă și plină de încrețiturî. El este dus pe gândurî, vorbesce singur, și nu-l supěră, décă ascult și eu séu ba, — nicî nu se uită la mine; e tocmai așa ca și cum ar vorbi cu marea:

„Omul, care crede în Dumnedeu, ajunge în împěrăția cerului;... ér cel-ce nu se închină lui Dumnedeu și profetului sěu?... Póte că se află aicî în aceste spume... și licăririle acelea de argint pe apă sunt ale lor... cine póte sci?“...

Marea întunecată și nemărginită se luminéză puțin câte puțin și icî colo se věd dungî din lumina lunei, aruncate neregulat. Luna s'a ridicat peste piscurile sure ale munților și-șî rěvarsă lumina gânditóre peste mare, ér marea îi rěspunde cu suspinele ei.

„Rahim!... Spune-mî o poveste!“ dic eu către bětrânul păstor.

„De ce?“ întrébă Rahim, fără sě se întórcă la mine.

„Așa!... Imî plac povestile tale“.

„Ți le-am spus pe tóte .... nu sciu altele“.

El voesce sě-l mai rog. L'am și rugat.

„Décă vréi, îțî voiŭ povesti un *cântec din bětrânî*“, dise Rahim.

Doriam sě ascult *vechiul cântec...*

El începù sě povestéscă într'un recitativ trist, dându-șî silința sě imiteze melodia monotonă a pustiului... El nu scia

urându-i putere și har de la Dumnedeu spre a puté cârmui cu mână tare eparhia. Nou alesul episcop rĕspunde prin următórea cuvêntare:

*Preacuviose d-le mandatariu!*
*Venerabile Sinod!*

Acest vot al venerabilului Sinod, pe basa căruia venarabilul presidiu mĕ declară ales de episcop pentru scaunul vacantei nóstre episcopii, mi-a mișcat sufletul și mi-a electrisat întréga mea ființă în așa mĕsură, în cât pentru moment nu-mĭ aflu cuvinte destul de potrivite pentru a da expresiune fidelă simțului meu de gratitudine și mulțumitei mele profunde pentru acéstă înaltă distincțiune.

Am credut și trăesc în credința propagată de a nóstră maică biserică, că în lume tóte se întêmplă cu voia celui prea înalt, și alegerea mea de astădĭ nu numai pe mine, dér trebue sĕ întăréscă și pe alții tot mai mult în acéstă credință a bisericei lui Christos; de aceea nainte de tóte către tine părinte ceresc 'mĭ ridic ochii minții și ai sufletului, și Te rog cu umilință: primesce mulțumita mea fierbinte, pentru-că Duhul Tĕu cel sfânt a inspirat alegĕtorilor voința Ta preasfântă, ca la 'îndeplinirea scaunului episcopesc vacant sĕ-șĭ întórcă privirea asupra mea; cu umilința robului mĕ închin atotputernicei Tale cu rugarea mea evlaviósă: „Vie împĕrăția Ta, fiie voia Ta“.

Mulțumesc în rêndul al doilea venerabilului Sinod pentru încrederea pusă în mine. Și acestei mulțumirĭ dau expresiune sinceră nu numai pentru-că prin acésta alegere mi-s'au recunoscut serviciile purtate sfintei nóstre bisericĭ în tóte funcțiunile ocupate din încrederea representațiunei clerului și poporului credincios din eparchie, dér mi-s'a dat tot-odată și cea mai mare rĕsplată la carea póte aspira un funcționar bisericesc, și acéstă împrejurare are sĕ servéscă de cel mai bun stimul pentru toțĭ aceia, carĭ chemațĭ sunt și chemațĭ vor fi după timp a se dedica cu abnegațiune, serviciilor mai înalte bisericescĭ.

Când însĕ dau espresiune profundei mele mulțumirĭ pentru acest vot de deosebită încredere, tot-odată chemat mĕ simt a declara: că primesc cu tótă resoluțiunea alegerea și mĕ supun cu tótă resignațiunea votului Veneratului Sinod, făcênd într'una acea promisiune solemnă, că décă acésta alegere va întêmpina aprobarea din partea Preasfințitului Sinod episcopesc și din partea Preaînaltului tron al Majestății Sale, Preagrațiosului nostru monarch, datorința mea va fi sĕ conduc biserica în spiritul păcii și al dragostei creștine.

Nu voiŭ perde din vedere raportul ce esistă și trebue sĕ esiste între biserică și stat, și astfel stărui-voiŭ ca clerul și poporul credincios din acéstă eparchie, pururea credincios Tronului și Dinastiei, sĕ rĕmână și în viitor neclătit în aceste credințe tradiționale și în supunerea sa omagială; stărui-voiŭ, ca aceste douĕ elemente constitutive ale bisericei sĕ fie cu respect către legile țĕrei și catră guvernul rĕspundĕtor al Majestății Sale preagrațiosul nostru împĕrat și rege apostolic, stărui-voiŭ a cultiva în aceste douĕ elemente simțul de iubire și alipire către iubita nóstră patrie comună, nu altcum simțul de dragoste și bună înțelegere către connaționalii și confesionalii noștri, precum și celelalte confesiunĭ, cu carĭ chemețĭ suntem a promova ordinea morală și viéța pacĭnică în biserică și stat.

In fine mĕ adresez Prea Cuvioșiei Tale, d-le mandatariu președinte, și mulțumindu-țĭ pentru conducerea înțeléptă și démnă de chemarea unui mandatar metropolitan, Te rog a fi interpretul fidel al sentimentului meu de reverință față cu Inalt Preasfințitul Archiepiscop și Metropolit al nostru.

Acesta fiind rĕspunsul meu la votul Veneratului Sinod, rog pe toțĭ din deputațĭ și pe fie-care în deosebĭ, sĕ fie interpret fidel mulțumitei mele către clerul și poporul din a cărui încredințare v'ațĭ validitat acest drept electoral și sĕ-mĭ păstrațĭ și pe viitor acéstă stimă și încredere.

După discursul nou alesului episcop, luà cuvêntul d. Dr. Nicolae *Oncu* și ținù un discurs din care estragem următórele:

Dr. Oncu mulțumesce înainte de tóte președintelui pentru ostenélă, și pentru înțelepciunea și tactul, cu care a condus sinodul. Apoi îșĭ esprimă siguranța, că Prea Cuvioșia Sa a dobêndit convingerea cumcă învinuirile ce s'au adus sinodului și întregei diecese, că aicĭ s'ar fi încuibat anarchia, nu sunt adevĕrate. Ér astădĭ prin alegerea ce s'a sĕvêrșit, s'a dat o nouă dovadă, dice d. Dr. Oncu, cum că Sinodul a lucrat în tot-déuna pentru binele și pacea în biserică, de óre-ce alesul I. I. Papp nu este omul partidului, ci este omul bisericei. D-l Dr. Oncu îșĭ încheie discursul cu următórele cuvinte:

Sĕ deie ceriul, ca diua de adĭ sĕ fie începutul unei ere nouă de reculegere, de regenerare, de dragoste și de nobilă emulare între fiiĭ acestei diecese; — deie ceriul ca în locul rĕsvrătirilor și uneltirilor netrebnice din trecut...., sĕ se înstăpânéscă între noi spiritul păcii, sentimentul respectului reciproc, și mai presus de tóte iubirea evangelică, pe care am rîvnit'o noi în tot-déuna, și pe care o oftăm din adêncul sufletului sĕ se sălășluéscă în sînul bisericei spre mărirea lui D-deu și întărirea nóstră!

Vĕ rugăm prea Cuviόse Părinte sĕ fițĭ sincerul nostru intrepret și sĕ ducețĭ Inalt Prea S. Sale d-lui mitropolit acéstă veste, cu sentimentele nóstre de iubire, pace și dragoste în sînul bisericii, pe deplin convinșĭ fiind, că și Prea Cuvioșia Sa nou alesul nostru episcop este animat împreună cu noi tot de aceste sentimente, și că tot în acest spirit va guverna și păstori turma ce i-s'a încredințat astădĭ.

Nou alesul episcop I. I. Papp este în etate de 52 de anĭ și este originar din comuna Pocioveliște, cercul Beiușului. Tatăl sĕu era cantor la biserică. Studiile și le-a făcut în Beiuș, unde a trecut și esamenul de maturitate. Absolvind teologia la Arad, fu numit archivar la consistoriu, mai târdin ajunse secretar consistorial, asesor referent în senatul bisericesc. După mórtea episcopului Goldiș, consistoriul plenar l'a ales pe timpul vacanței scaunului președinte al Consistoriului.

## Agitația în Macedonia.

Desmințirile turcescĭ referitóre la înarmările Porții n'au fost îndreptățite, decât în parte. Deși seraskieratul nu se gândesce de-ocamdată de a înmulți contingentul trupelor otomane cu 200.000, totu-șĭ se vor forma câte-va trupe nouĕ pentru provinciile amenințate de către bandele bulgărescĭ. Urcarea contingentului nu întrece suma de 10.000 ómenĭ. Garnisóna acestor nouĕ trupe este situată de altmintrea la vr'o 80 chilometri de frontiera bulgărescă, așa că nicĭ nu se póte vorbi de-o amenințare directă a principatului.

Agitația șovinistică, ce se face de către comitetele macedonene fără nicĭ o reservă, nu este aprobată de întréga pressă bulgară. Unele din organele de publicitate sunt cu desĕvîrșire ostile acestor agitațiunĭ. Așa organul partidului lui Karavelow dice, că cestiunea reformelor se află actualmente în bune mânĭ și Bulgaria nu trebue sĕ dea pretexte, ca sĕ se pótă dice, că atitudinea ei ar împedeca séu îngreuna acțiunea de reforme. „Frontierele Turciei nu trebuesc neliniștite prin incursiunĭ din Bulgaria, altmintrea riscăm a-ne face ridicolĭ“. „Nov Wek“, organul Stambuloviștilor spune, că patrioții bulgarĭ n'ar trebui sĕ se lase tîrîțĭ sĕ facă nesocotințe, carĭ ar puté sĕ aibă urmărĭ fatale pentru Bulgaria. Se face mare greșélă, décă prin manifestații importune se provócă impresia, ca și cum ar fi juste acusările ridicate de Pórtă la puterĭ în contra Bulgariei.

In cercurile diplomatice din Viena se crede, că Sultanul va primi încă înainte de 20 Februarie proiectele de reforme referitóre la Macedonia și elaborate din partea Austro-Ungariei și a Rusiei. Majoritatea puterilor europene au luat notă despre aceste reforme, aprobându-le, ér unele au făcut óre-carĭ modificărĭ și adause. Proiectele de reformă, ce se vor presenta Sultanului, se vor presenta sub cooperația tuturor puterilor signatare ale tratatului de Berlin din inițiativa Austro-Ungariei și a Rusiei.

Puterile observă o atitudine reservată față cu representațiile Bulgariei relative la înarmările din partea Turciei. Puterile interesate au avisat Turcia sĕ fie pregătită pentru o eventuală mișcare revoluționară în Macedonia și sĕ trimită acolo trupe în numĕr suficient, spre a menține pacea, însĕ trupe regulare, nu *bașibozucĭ*.

Puterile speră, că tocmai trimiterea de trupe turcescĭ va fi chemată a pacifica Macedonia și a-se opune pretensiunilor bulgare.

Se crede, că Sultanul se va vedé moralicesce obligat, a primi reformele propuse, căcĭ altmintrea îl vor face pe dênsul responsabil de agitația crescêndă din Macedonia. Textul proiectelor de reforme, se dice, că ar fi deja cunoscut în Constantinopol. Ultima stilisare a acelora se va face însĕ numai după-ce tóte puterile signatare îșĭ vor fi dat avisul. Proiectele conțin numai reforme administrative, nicĭ decât însĕ politice.

Proiectul de reforme, ce se va presenta Sultanului va fi așa, încât nicĭ celelalte state din Balcanĭ, carĭ au conaționalĭ în Macedonia, cum e Grecia, România și Serbia sĕ nu fie genate în interesele lor. Grecia în special face oposiție energică bulgarisării Macedoniei și preferă un *status quo* fără reforme, decât o reformare a Macedoniei în favorul Bulgariei. Elementul grecesc e fórte tare, mai ales în orașele de pe cósta mării, ér față cu *Salonicul* Grecia are un interes atât de mare național și comercial, încât față cu veleitățile bulgare ea crede, că are mai mult sprigin în stăpânirea turcéscă.

Puterile nu sunt de altmintrea îngrijate, că Bulgaria oficială ar vré rĕsboiŭ cu Turcia, ér décă ar fi elemente turbulente în Bulgaria, carĭ ar crede, că rĕsboiul cu orĭ-ce preț ar puté avé resultate bune diplomatice pentru dênșii, chiar și în casul, când ar fi bătuțĭ, după analogia rĕsboiului greco-turc, din care Grecia a obținut resultate favorabile față cu Creta, — trebue sĕ se observe, că analogia n'are nicĭ un temeiŭ, deóre-ce Creta era naționalicesce grecéscă, pe când în Macedonia pe lângă turcĭ mai sunt alte patru națiunĭ: *Bulgarĭ, Grecĭ, Sêrbĭ și Romanĭ.*

In sfîrșit nu se póte tăgădui, că în Rusia esistă un partid, care ar vré sĕ îndemne pe Bulgarĭ cu orĭ-ce preț la rĕsboiŭ. Rusia oficială însĕ nu este de loc de acord cu aceste tendințe. Acésta reiese lămurit din atitudinea și vorbele destul de recente ale contelui Lamsdorff.

După-cum se anunță din Sofia, un consiliu de miniștri ținut sub președința principelui, a desbătut mĕsurile de luat contra comitetelor macedonene.

Din Constantinopol se anunță diarului „*Berliner Tageblatt*“, că nota comună a Austro-Ungariei și Rusiei referitóre la insuficiența reformelor macedonene, s'a predat alaltă-erĭ Portei. Nota este scrisă în termenĭ destul de blândĭ, așa că Sultanului i-se mai ofere odată ocasiunea de a-șĭ arăta bună voința. Ilusiunĭ marĭ însĕ despre acéstă bună-voință sĕ nu-șĭ facă nimenĭ.

*

Din *Sofia* se anunță, că guvernul *a disolvat tóte comitetele macedonene și a deținut pe conducĕtorii lor*, anume: *Zoncev, Mihailovski, Staniev*, și pe alțĭ membrii ai comitetelor.

Deputatul oposiționist *Takev* a interpelat pe ministrul president *Danev*, că de ce au fost arestațĭ Zoncev și Mihailovski și de ce a disolvat comitetele. Danev a rĕspuns, că *guvernul a hotărît nimicirea comitetelor.*

## Societatea agricolă și

### Congresul agrar român.*)

— Fine. —

Succesul a fost remarcabil, dér nu și fără sĕ lase o umbră órecare în urma sa. Mulțĭ au plecat cam desilusionațĭ. Nu numai că congresul fusese convocat prea în pripă, cum se fac multe lucrurĭ la noi, dér s'a vĕdut îndată lipsa de unitate de vederĭ între membri, lipsa de directivă și mai presus de tóte lipsa de *bărbațĭ competențĭ în materiile ce aveau sĕ trateze.* Pe când în corpurile legiuitóre și în ministeriu nevoile agriculturei le discută și resolvă advocații, în congres érășĭ se constată îndată o intervertire a rolurilor: Vornicii erau tot advocații, veterinarii predau pentru crescerea vitelor, agricultorii arătau desastrele cele marĭ ce au venit peste

*) A se vedé nr. 24 al „Gaz. Trans.“ din anul 1903.

---

bine rusesce... cu tóte acestea, așa cum sciea, îmĭ istorisi următórele:

* * *

„Sus pe munte trăia un șarpe, el se tîra de icĭ colo și mai pe urmă merse de se vîrî într'o văgăună mai umedă, se încolăci și privia în mare.

„Pe ceriŭ strălucia sórele, de pe munțĭ se ridica în sus arșița dilei, valurile mării săltau jos pe stâncĭ...

„In văgăuna întunecată de umbre se grăbia un vălcel, sărind sburdalnic printre petri și spumegând cu putere, trecea prin munte și cu sgomot se arunca în mare.

„Intr'aceea cădù din înălțime, din ceriŭ, în văgăuna unde sta șarpele încolăcit, un șoim cu pieptul rănit și cu penele pline de sânge...

„Dând un țipet cădù la pămênt și mânios de neputința lui, se lovi cu pieptul de stâncile tarĭ.

„Șarpele se speriă, și se tîrî repede înapoi; îndată însĕ a băgat de sémă, că paserea era sdrobită și nu avea sĕ mai trăiéscă multă vreme...

„Atuncĭ se apropià érășĭ de rănita pasere și-i șuerà în față:

— „Ei, ce este, ai sĕ morĭ?“

— „Da, eu mor!“ — rĕspunse șoimul suspinând. — „Am dus până acum o viéță frumósă!.. Eu cunosc fericirea! — Am luptat vitejesce!... Am vĕdut ceriul... Din-tr'o așa apropiere tu nu-l vei vedé nicĭ-odată, nefericitule!“

— „Și adecă ce este ceriul? — un vĕzduch gol... Cum m'așĭ și puté tîrî eu acolo? Aicĭ mĕ simt destul de bine... aicĭ este cald și umed!“

„Astfel rĕspunse șarpele paserei rîvnitóre de libertate, și rîdea în sine de vorbele fără sémă, ce le spusese ea.

„Și șarpele gândia: „Sbóră, orĭ te târesce, se scie sfîrșitul: cu toții ne întórcem în pămênt, cu toții ne prefacem în țĕrînă...“

„Dér șoimul îndrăsneț se scuturà odată, se ridicà puțintel și'șĭ aruncà privirea prin văgăună.

„Printre stâncile sure țîșnia apa, și era zăduf în văgăuna întunecată, și mirosia a putred.

„Șoimul se reculese, îșĭ adunà tótă puterea și strigà duios și plin de amar:

— „Ah, încă odată de m'așĭ mai puté sui la ceriŭ!... Așĭ strînge pe dușman... la pieptul meu rănit.,. și s'ar îneca în sângele meu!... O, farmec sublim al luptei!...“

„Șarpele atuncĭ gândi în sine: „Intr'adevĕr trebue sĕ fie plăcut sĕ petrecĭ în ceriŭ, décă sunt ființe, carĭ rîvnesc așa de mult după el...“

„Și astfel dise paserei doritóre de libertate: „Tîrĕsce-te până la marginea prăpăstiei și asvîrle-te în jos! Póte te mai țin aripile și în chipul acesta ai sĕ mai trăiescĭ puțin la largul tĕu.“

„Șoimul tresări, țipà odată și începù sĕ mérgă împletecindu-se pe ghiarele lui printre stâncile pleșuve, către prăpastie.

„Ajuns la margine, îșĭ întinse aripile, rĕsuflà din tot pieptul, îșĭ aținti ochii fulgerătorĭ și se prăbuși. Lunecând însĕ peste stâncĭ, cădù ca o pétră; aripile i-se sdrobiră, ér penele sburau în tóte părțile...

„Undele vălcelului îl apucară, îi spălară sângele, îl acoperiră cu spumele lui și-l duseră în largul mării.

„Și valurile mării se loviau de valurĭ într'un cântec jalnic... Șoimul disparù și paserea mórtă nu se mai vedea în mare...“

(Va urma.)

dênşii cu diferite bóle de vite, că în Dobrogea s'au împuşcat peste 300 de cai de ai ţĕranilor *de răpciugă* şi oile de la oieria statului sunt tóte pline de râie, că un mânz de al statului costă la 4000 lei, un cal de 4 anĭ 12.000 lei şi crescĕtorii particularĭ nu pot sĕ dea la stat vre-o remontă, decât numai cu fórte marĭ greutăţĭ. La cestiunea esportului de vite grase şi de carne din ţéră, respunde un domn mare proprietar Sĕulescu, că proprietarii şi arêndaşii marĭ abia au 8% din vitele de ţéră, ér restul sunt vitele ţĕranilor degenerate şi pipernicite de fóme şi négra miserie, şi décă le-ar esporta, nu ar mai avé cu ce dênşii sĕ-şĭ lucreze moşiile, şi apoi cine o sĕ cumpere atarĭ vite şi atare marfă?

La mĕsurile de propus pentru îmbunătăţirea agriculturei, un domn director de şcólă profesională a vorbit despre rolul şi influinţa bacteriilor şi microbilor din pămênt, ca proprietarii şi arândaşii sĕ lase cât mai des ogóre sterpe şi sĕ facă ogorul de vreme şi încolo sĕ n'aibă grije, că lucréză pentru ei bacteriile din pămênt(!!). Un alt director de şcólă profesională pledéză pentru întroducerea şi crescerea cailor grei de povară în ţéră, pe motiv, că s'au produs la uzina de gaz din capitală 2—3 mânjĭ grei, *din tată român şi mumă română*, fără sĕ fi protestat cineva din partea numĕrosului public auditor. Un domn Pariano a vorbit despre neajunsurile şi nevoile de tot soiul ce bântue Dobrogea. Cel mai bun orator şi mai bine în materie a fost Alexandru Ciurcu, de origine transilvănean.

Neapărat era sĕ fie aşa. Efectele culturei rapace de 20, 30, 40 de anĭ, făcută cu tot felul de elemente recrutate din tóte clasele societăţii, a făcut ca agricultorii de meserie, carĭ din moşĭ din strămoşĭ se ocupau cu plugăria şi crescerea vitelor, sĕ nu sĕ pótă menţine, dênşii sĕ se retragă din moşii şi locul lor sĕ-l ia cultivatorii improvisaţĭ. Unde şi câţi mai sunt adĭ marii proprietarii ruralĭ şi posesorii de domenii şi moşii întinse, mai cu sémă din Moldova, carĭ stăteau tot anul la ţéră şi pe moşie şi cresceau acolo mii de capete de vite marĭ şi micĭ de tot soiul şi făceau şi esperienţe de agricultură sistematică cu soiurĭ de fructe şi strugurĭ nobile întroduceau şi *fosfatele* şi plugul cu abur prin anii 1860—70?! I-a luat şi dus curentul pe toţĭ cu sine, şi locul lor l'au ocupat strĕinii—jidanii în (Moldova Mokifischer singur are adĭ 80 moşii marĭ în arândă), ér în Muntenia Grecii, Albanesii, Bulgarii şi mocanii. Din acéstă causă şi discuţiile în congres şi resoluţiunile luate au fost departe sub nivelul memorabilului discurs de deschidere al preşedintelui, care merită sĕ-l citéscă orĭ ce bun Român, care-şĭ iubesce ţéra şi némul.

Intre cestiunile desbătute în congres au fost bólele ţĕranului — pelagra, căcĭ sunt în ţéră peste 40,000 pelagroşĭ, şi frigurile de baltă şi au cerut secarea bălţilor de prin cătune şi sale de către stat, când o putea face fie-care proprietar pe moşia sa, de órece bălţile şi eleşteiele cu pesce şi fără pesce sunt mai tóte proprietăricescĭ, şi proprietarii şi arândaşii fac zăgazurĭ şi eleşteie la ele cu băligarul de la vite, cu care otrăvesc apa de beut a locuitorilor, mai cu sémă vara pe căldurile cele marĭ, şi le produc frigurĭ de baltă şi tifosul.

— Apoi mulţimea serbătorilor, ce se sĕrbéză la ţéră, creştine şi păgâne, şi dauna ce resultă din ele pentru ţĕranĭ şi agricultura ţĕrei în genere, căcĭ ţĕranul d'aci sĕrbéză 9 Marţĭ şi 9 Joi după Pasci, 9 Filipĭ, pe Iuda, Mariana, Vinerea sécă şi apoi posturile cele multe şi hrana deplorabilă a ţĕranilor pe timpul lor. O singură di de sĕrbătóre generală echivaléză cu o pagubă de 2 milióne de lei pentru ţéră, socotind 2 milióne lucrătorĭ agricoli câte un leu pe di.

Tóte acele dile de şedere şi de sĕrbătóre însuméză aprópe pe trei părţĭ ale anului, ceea ce constitue o colosală pierdere naţională. Lipsa de siguranţă şi neaplicarea legilor la sate.

Dér că ţĕranul este ţinut cu porumbul nedijmuit, orĭ şi ne cules pe câmp până prin Novembre şi Decemvre, uneorĭ şi prin Februarie, pentru-ca sĕ-şĭ reguleze şi achite conturile, de i-se încinge şi mucezesce pe loc, care-i produce lui pelagra şi marfa stricată, depreciază şi pe cea bună, care se scóte din ţéră şi el nu are la cine se plânge — despre aceea n'a fost nicĭ o singură pomenire. Ba un domn inginer T. după ce a adus cele mai marĭ elogii, nu umile, dér adulătóre până la disgust, la adresa M. S. Regelui şi a Administratorului Domenielor corónei, în loc de a îndemna şi pe ceilalţĭ proprietarĭ sĕ facă atarĭ sacrificii pentru deşteptarea şi întărirea ţĕranului, începu sĕ tragă şi sĕ tragă la ocărĭ şi invective la adresa ţĕranului, de tótă lumea sĕ scârbise. Terminii măgulitorĭ la adresa Românilor din Transilvania din cărţile de legĭ ungurescĭ, faimósele aprobate şi compilate erau floricele la ureche faţă de cele debitate de orator la adresa ţĕranului de aicĭ. Regimul lui Vlad Ţepeş ar fi singurul mijloc de cumintire a ţĕranului de aci, după orator!

O discuţie mai animată provocă cestiunea esportului şi traficului de cereale, şi viitórele convenţii comerciale, la care luară parte mai mulţĭ membri, şi unii cu multă pricepere şi competinţă arătară neajunsurile, ce întêmpină producĕtorul român la desfacerea lor în ţéră şi strĕinătate, şi cum întreg traficul de cereale din nepăsarea nóstră a ajuns cu totul în mâna strĕinilor. Cu chestia sindicatelor (séu a tovărĕşiilor agricole) s'a terminat congresul, fără de a ajunge la o conclusiune definitivă. Şi cu greu se vor puté realisa sindicatele în ţéră, cât timp duréză sistema actuală de plugărie. Ele presupun stabilitate, siguranţă şi încredere mutuală desĕvîrşită între membrii ei. Cum s'ar puté introduce ele în ţéră, când unul are 5—6 moşii în arendă, în diferite plăşĭ şi judeţe, şi nu ţine nimic pe ele, decât sĕmĕnăturile făcute, şi el stă la oraş, unde-şĭ vede de negoţ orĭ de biurou?! Apoi un sindicat, care sĕ cuprindă şi împace şi pe proprietarii marĭ, pe arendaşĭ şi pe micul cultivator ţĕran?! Cu arendile şi arendaşii pe 3—4—5—7—10 anĭ de dile şi în diverse localităţĭ şi regiunĭ în acelaşĭ timp, cu greu se vor puté combina instituţiunĭ de durată, de felul sindicatelor.

Chestia moşnenilor şi răzeşilor, ridicată fórte bine de preşedinte, carĭ sunt puşĭ cu totul înafară din legile ţĕrei adĭ în vigóre — dér ei se menţin şi progreséză, — apoi chestia păşunilor naturale pentru vite, chestia pădurilor şi ponorîrea délurilor despădurite, punerea unei stavile devastărei pădurilor şi supunerea tuturor pădurilor particulare regimului silvic, reconstituirea viilor, comasările şi segregările, regulările cursurilor apelor şi irrigaţiunile, clădirile economice suficiente pentru ţĕran şi gospodăria sa, decăderea industriei naţionale de casă etc. au rĕmas cu totul date uitărei, şi nu s'a vorbit un cuvênt de ele, deşi trebuiau sĕ ocupe un loc de onóre înt'run congres agrar român.

Dér totuşĭ este un început şi o întórcere şi îndrumare spre bine. Nu ţéra este ajunsă în faliment, ci *sistema viţiósă* şi cu totul greşită de esploatarea pămêntului şĭ-a ajuns şi trebue sĕ ia sfîrşitul.

---

# SCIRILE DILEI.

— 3 (16) Februarie.

**Mórtea unei archiducese.** In Viena a rĕposat la 14 l. c. archiducesa *Elisabeta* sora archiducelui Iosif, în etate de 72 anĭ. *Elisabeta Francisca Maria* s'a născut la 17 Ianuarie 1831 în Buda, ca prim copil al palatinului Iosif. S'a căsĕtorit în Octomvrie 1847 cu archiducele Ferdinand de Modena. După pierderea primului bărbat şi după o vĕduvie de aprópe 30 de anĭ s'a căsĕtorit a doua óră cu archiducele Carol Ferdinand. Curtea imperială şi regală a luat un doliu de patru sĕptĕmânĭ. Archiducesa va fi înmormêntată la 15 l. c. în cripta bisericei Capucinilor din Viena.

**Serată dansantă la curtea română.** Joi 30 Ianuarie v. s'a dat la curtea română prima serată dansantă, la care au fost învitaţĭ membri corpului diplomatic, miniştrii, mai mulţĭ senatorĭ şi deputaţĭ, înalţii demnitarĭ ai Statului şi persóne din societate, împreună cu dómnele, în total peste 800 persóne. Regele şi Regina şi Principele şi Principesa României au intrat în sala cea mare la órele $9^3/_4$, după care s'a început dansul. Serata s'a terminat cu un frumos cotilion de peste 200 părechĭ, la care a luat parte şi Principele moştenitor.

**Furtună în Budapesta.** Vêntul care a suflat dilele acestea pretutindenĭ, în Budapesta a devenit un uragan îngrozitor. Acoperişul fabricei de tutunurĭ a fost dĕrîmat Vinerĭ la 4 óre diminéţa, pe o suprafaţă de 400 metri pătraţĭ, şi a cădut în strada Baross pe care a obstruat'o. S'a întêmplat 62 accidente. Vinerĭ diminéţa d'abia eşiseră elevii din şcólă de pe strada Rigo, când coperişul s'a dĕrîmat. Este cu neputinţă sĕ se tréčă peste podurĭ. Furtuna a descoperit un tramvai electric pe podul Margareta şi a pricinuit grave stricăciunĭ nouei bisericĭ Elisabeta. Mai multe statue din oraş s'au prăbuşit şi s'au spart.

**De la primăria Bucurescilor.** Situaţia cassei primăriei Bucurescilor la 1 Februarie curent a fost următórea: De la 1 Aprilie până în séra de 31 Ianuarie 1903 încassările, împreună cu soldul aflat în cassă la 31 Martie 1902, au fost de lei 12,354,585, ér cheltuelile de lei 12,175,503, rĕmânênd un sold de lei 179,081, care a fost pe deplin justificat de cassier. Pe aceeaşĭ periodă de timp încassările pe séma cassei de pensiunĭ au fost de lei 232,587, ér cheltuelile de lei 227,284, rĕmânênd un sold de lei 5,303 lei.

**Pensionarea honvedilor din 48.** „Bud. Corr.“ împărtăşesce următórele date: Cifra cea mai mare a armatei din 48 se urca la 130,000 luptătorĭ, dintre carĭ astădĭ după 54 anĭ, mai sunt în viéţă cam 20,000. Din aceştia cu sfêrşitul lui Ianuarie a. c. trăgeau pensie 18044 honvedĭ, anume 3 generalĭ, 9 colonelĭ, 12 sub-colonelĭ, 35 maiorĭ, 197 căpitanĭ, 299 locotenenţĭ, 526 sublocotenenţĭ, 1394 caporalĭ şi 9829 soldaţĭ de rênd.

**Pentru masa studenţilor academicĭ din Cluşiŭ** a întrat de la d-na Eugenia I. *Paraschiv* din Sebeşul săsesc, în loc de cunună peritóre pe mormêntul regretatului Dr. Stefan Păcurar, suma de 20 cor. Priméscă piósa donatóre cele mai ferbinţĭ mulţămite. — *Direcţiunea institutului de credit şi economii „Economul“.*

**„Aur“.** Cetim în „V. Naţională“: D-na Constanţa Hodoş, cunoscuta scriitóre, ale cărei nuvele şi fragmente de roman, publicate în revistele „Viaţa“, „Sĕmĕnătorul“ etc. au fost atât de mult apreciate, a presentat direcţiunei Teatrului Naţional o puternică dramă în 4 acte întitulată *„Aur!“* Acéstă dramă a fost admisă şi se crede că va puté fi representantă chiar în acéstă stagiune, cu d-şóra Agata Bârsescu în rolul principal.

**Nenorocire causată prin fumat.** Servitorul Nicolae Lepa în diua de Soborul S. Ioan Botezătorul, 7 Ianuarie a. c. st. v. aflându-se beat în grajdul stăpânului sĕu Ilie Mândruţ, a adormit cu pipa aprinsă în mână. Din pipă a cădut jăratic şi a început cu încetul a arde înfundat paiele cele ude carĭ serviau spre aşternut animalelor; de-odată Lepa s'a trezit şi a început a căra vestmintele sale afară, éră celelalte vestminte ale păcurarului, precum sumanul, cojocul ş. a. au rĕmas orĭ din adins, orĭ din nebăgare de sémă în grajd. Intr'un târdiu Anastasia Sfetcu, nora lui Ilie Mândruţ striga „Săriţĭ că arde grajdul“. Sărind toţĭ membrii familiei, află în grajd un foc ardênd; grajdul şi curtea erau pline de fum, de nu se vedea nimic, ér animalele cu ajutorul vecinilor, tăindu-le ştreangurile, abia cu mare greutate au reuşit a-le scóte afară din grajd. Până séra a murit un cal, la 3 dile a murit al 2-lea şi un bou, la 7 dile a murit calul al 3-lea şi la 14 dile şi calul al 4-lea. Adĭ nefericitul om Ilie Mândruţ prin perderea a 4 cai şi un bou, precum şi a vestmintelor arse, este de compătimit. Paguba se urcă la 1500 coróne, ér nefericiţii membrii ai familiei sunt toţĭ bolnavĭ de întristarea cea nespusă ce le-a causat focul. Servitorul N. Lepa s'a depărtat momentan din curtea stăpânului sĕu, nicĭ nu voesce sĕ scie despre cele întêmplate. Ar fi fórte bine ca tuturor servitorilor sĕ li-se interdică fumatul în curtea stăpânului lor. — *I. P.*

---

# Scirĭ locale.

**Petrecerea tinerimei române**, ce s'a ţinut Sâmbătă séra în sala de la „Gewerbeverein“, a întrecut tóte aşteptările. Contrar încordării inevitabile ce domnesce aprópe la tóte petrecerile pe la început, la petrecerea tinerimei române de la prima horă o notă de animaţie şi cordialitate a început sĕ se manifeste. Erau cu toţii cunoscuţĭ şi prietinĭ. „Romanele“ s'au jucat cu precisiune, se vedea eserciţiul dobêndit la cele 6 repetiţii din „sala albastră“. Atât „Romanele“ cât şi „cadrilul“ au fost dansate de câte 32 părechĭ. Publicul era compus din elita inteligenţei române din Braşov. La finea cadrilului prim într'un moment când în figura a 6-a damele formau cordon de o parte, domnii de alta, unul dintre aranjorĭ a surprins damele cu nisce elegante port-bombóne, o probă frumósă de delicateţă şi atenţiune din partea comitetului aranjator. Inainte de pausă altă surprisă. Câţĭ-va tinerĭ au aruncat de pe galerie în sală serpetine de hârtii în cele mai diferite colorĭ, ce în scurt timp înfăşurară pe dansatorĭ şi dansatóre, carĭ la rêndul lor improvisară apoi o bătaiă de „confetti“ în tótă regula. Intre dame am remarcat mai multe costume naţionale, fórte drăgălaşe cum a fost mai ales cel de Selişténcă, de Prahoveancă etc. Sala din parterre a noului edificiu al societăţii industriaşilor este frumósă şi spaţiósă. Un cusur mare am observat însĕ, că din acéstă sală mare nu este comunicaţie directă în sala restaurantului, ci trebue sĕ eşĭ în coridor şi numai după ce mai facĭ o cotitură, poţĭ întra în sala de mâncare In pausă mesele salei restaurantului au fost cu tóte acestea inţesate de public. care şĭ-a petrecut şi aicĭ de minune cu musica cunoscutului lăutar Dick.

**Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov** au întrat de la d-l *Sofron Stan* din Blaşiŭ *10 coróne*. Priméscă marinimosul donator cele mai căldurôse mulţămite. — *Direcţiunea şcólelor gr. or. române.*

**Şoşonĭ schimbaţĭ** La balul de Sâmbătă s'au schimbat o părechie de şoşonĭ bărbătescĭ c'o părechie de şoşonĭ de dame. Aceştia din urmă se află la restaurantul din „*Gewerbeverein*“ şi se pot lua în schimbul celor bărbătescĭ.

---

# Diverse.

***Jucăriile „Humbert“.*** Familia Humbert, care a sĕvîrşit cea mai mare escrocherie a veacului, a devenit populară şi ca probă e, că s'au inventat multe jucării, ce pórtă numele lor. Aşa de esemplu e o jucărie numită casa de banĭ Humbert. Acéstă casă de banĭ e cu secret şi are diferite combinaţiunĭ. O asemenea casă de fier, împreună cu „instrucţiunĭ tipărite“, se vinde cu 2 lei şi 45 banĭ. S'a inventat apoi un joc numit „de masacru“, în care membrii celebrei familii, sunt representaţĭ în caricaturĭ, d-na Humbert, scurtă şi grósă, ér Eva Humbert slabă şi nemĕsurat de lungă. Mai e apoi o serie de figurĭ: d-na Humbert dinaintea agenţilor, carĭ de câte-orĭ o vĕd întorc spatele; séu magistraţii, carĭ se înclină până la pămênt, ea ridică mâna.

---

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

## Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Februarie n. 1903.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% | 121.25 |
| Renta de corone ung. 4% | 99 60 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur $3^1/_2$% | 93 70 |
| Impr. căil. fer. ung. în argint 4% | 99.50 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. | 99.60 |
| Bonurĭ rurale ungare 4% | 94 30 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone | 99.60 |
| Impr. ung. cu premii | 201 50 |
| Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin | 159.25 |
| Renta de hârtie austr. | 100.90 |
| Renta de argint austr. | 100.90 |
| Renta de aur austr. | 121 15 |
| Rente austr. 4% de corone | 101 30 |
| Losurĭ din 1860. | 164 50 |
| Acții de-ale Băncei austro-ungară | 15.85 |
| Acții de-ale Băncei ung. de credit | 747.— |
| Acții de-ale Băncei austr. de credit | 692 50 |
| Napoleondorĭ | 19.08 |
| Mărcĭ imperiale germane | 117 07 |
| London vista | 239.92 |
| Paris vista | 95.42 |
| Note italiene | 95.30 |

## Cursul pieței Brașov.

Din 14 Februarie n. 1903.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnot rom. | Cump. | 18.82 | Vênd. | 18.86 |
| Argint român. | „ | 18.60 | „ | 18.76 |
| Napoleond'orĭ. | „ | 19.04 | „ | 19.07 |
| Galbenĭ | „ | 11.20 | „ | 11.30 |
| Mărcĭ germane | „ | 116.90 | „ | 117.02 |
| Scris fonc. Albina 5% | „ | 101.— | „ | 102.— |
| Lire turcescĭ | „ | 21.40 | „ | —.— |

Nr. 44
1903.

# „F O R T U N A",

## institut de credit și economii, societate pe acții în RODNA-VECHE.

# C O N V O C A R E.

Domnii acționarĭ ai institutului de credit și de economii, societate pe acții

## „F O R T U N A"

sunt învitați în sensul § 21 din statutele institutului, la a

# XIX. Adunare generală ordinară.

care se va ține la **10 Martie st n 1903 la 9 óre** a. m, în localitățile institutului.

Când din lipsa voturilor prescrise nu s'ar putea ține adunarea la terminul de sus, prin acésta se convócă pre **17 Martie st n. 1903**, la 9 óre a. m., o altă Adunare generală ordinară. în acelaș local.

### Obiectele:

1. Raportul annual al direcțiunei împreună cu Bilanțul anului de gestiune 1902 și Raportul consiliului de supraveghiere.
2. Distribuirea profitului curat.
3. Alegerea consiliului de supraveghiere.
4. Pertractarea propunerilor direcțiunei.

Rodna-veche, la 7 Februarie 1903.

**Direcțiunea.**

## I. Contul bilanțului pro 1902.

| ACTIVE: | Corone | f. | PASIVE: | Corone | f. |
|---|---|---|---|---|---|
| Cassa în numerar | 4817 | 89 | Capital acționar | 40000 | — |
| Capital: a) hipotecar . . 99493 46 | | | Depunerĭ cu interese | 180313 | 21 |
| b) pe obligațiĭ . 95910 71 | | | | | |
| c) cambial . . 103656.32 | 299060 | 49 | Credite | 46090 | — |
| Interese restante | 8550 | 90 | Reescompt | 66985 | 70 |
| Interese anticipate la reescompt și credite | 922 | 85 | Fond de reservă | 19528 | 54 |
| Dare de stat și comunală antic pro 1903 | 569 | 17 | Fond cultural | 577 | 80 |
| Inventar după amortisare de 10% | 1357 | 62 | Deposit de cassă | 185 | 30 |
| Anticipațiunĭ | 2199 | 50 | Profit curat | 8811 | 39 |
| Inmobile | 40498 | 82 | | | |
| Efecte | 2580 | — | | | |
| Diverse conturĭ active | 1934 | 70 | | | |
| | 362491 | 94 | | 362491 | 94 |

## II. Contul profit și pierderĭ.

| DEBIT: | Corone | f. | CREDIT: | Corone | f. |
|---|---|---|---|---|---|
| Interese: | | | Interese: | | |
| a) după depunerĭ . . C 4890.66 fil. | | | a) după imprum. hipotecare . . . . C 6832.92 fil. | | |
| b) „ reescompt . . „ 4589.06 „ | | | b) după imprum. pe obligațiĭ . . . „ 8991 20 „ | | |
| c) „ credite . . . „ 3487 13 „ | 12966 | 85 | c) după imprum. cambialĭ . . . . „ 8048.48 „ | 23872 | 60 |
| Dărĭ: | | | | | |
| a) de stat și comunală „ 2348.84 „ | | | | | |
| b) „ rente . . . . „ 1295 42 „ | | | | | |
| c) competințe de timbru „ 19 28 „ | 3663 | 54 | | | |
| Salare | 4073 | 70 | Provisiune | 5968 | 15 |
| 10% amortisare din mobiliar | 150 | 84 | Interese de întârḑiere | 990 | 80 |
| Pretensiunĭ dubióse | 1627 | 84 | Chirie de casă | 600 | — |
| Diverse | 865 | 59 | Diverse | 728 | 20 |
| Profit curat | 8811 | 39 | | | |
| | 32159 | 75 | | 32159 | 75 |

Rodna-veche, 31 Decemvrie 1902.

*Pamfiliu Grapini* m. p., presed. instit. *Ioan Issip* m. p., director esecutiv. *Traian Turcu* m. p., contabil. *Inocențiu Clain Porcius* m. p, cassar.

**Membrii Direcțiunei:**

*Zagyva Mihály* m. p. *Lazar Avram* m. p. *Nicolau Mureșan* m. p, secretar.

S'a revěḑut și aflat în consonanță cu cărțile principale și auxiliare duse în ordine deplină.

Rodna-veche, la 7 Februarie 1903.

**Membriĭ consiliului de supraveghiere:**

*Leontin Pop* m. p. *Cosma Cotul* m. p. *Silvestru Mureșan* m. p

---

1903 B. 95. **Másolat**
3.

## O Felsége a Király nevében!

A brassói kir. járásbiróság, mint büntető biróság, becsület sértés vétségével terhelt Ilie Vazul elleni bünügyben a Sorescu Octav ügyvéd magánvádló képv. által emelt vád fölött a Brassóban 1903 január hó 30-ik napján F. Zsiga Lajos jegyzőkönyvvezető és terhelt, valamint védő Lengeru János ügyvéd részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg

**Itélt:**

Terhelt Ilie Vazul 50 éves, rozsnyoi szül. és lakos, gr. kel. vallásu, nős, kisbirtokos és kereskedő, 2 gyermek atyja, vagyonos, irni, olvasni tud, büntetlen, bünösnek mondatik ki a btkv. 261 §-ában irt és 261 §. szerint minösülő becsületsértés vétségében, elkövetve az által, hogy 1903 január 4-én Rozsnyon Kirstolovean Romulust tolvajnak szidva, mellbe lökte s azért a btkv. 261 §-a alapján a btkv. 92 § alkalmazásával az 1897 évi XXVII t.-cz. 3 §-ában jelzett czélokra forditandó 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett ezen jbirósághoz befizetendő a btkv. 53 §-a alapján 1 (egy) napi fogházra átváltoztatandó 5 (öt) kor. pénzbüntetésre s az eddig felmerült s a felmerülendő bünügyi költségek viselésére itéltetik, mely utóbbiak az 1890. évi XLIII t.-cz. 4 § 2 bekez. értelmében egyelőre behajtatlanoknak nyilvánittatnak és köteles magánvádlónak az ügyvédi képviselettel felmerült költségei fejében 20 (husz) koronát, tanudijakban 8 koronát 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetni.

Végül elrendeltetik, hogy elitélt ezen itéletet indokaival együtt a Brassóban megjelenő „Gazeta Transilvaniei" nevű lapban 15 nap alatt a saját költségén tegye közzé, mit ha nem tenne, jógában áll magánvádlónak saját költségén a közzétételt eszközölni és ez esetben terhelt a felmerült közzétételi költségeknek 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe melletti téritésére köteleztetik.

**Indokok:**

Terhelt tagadásával beigazolást nyert a tárgyalás során kihallgatott és vallomásaikat esküjükkel megerősitett Bude Virgil és Butnariu György tanuk bizonyitásai által az a tényálladék, hogy a rendelkező részben irt időben és helyen, a mikor mar. vádló fölvett fizetését és az arról kiállitott nyugtát a kezében tartotta — terhelt m. vádlót tolvajnak szidva mellbe lökte.

A kifejezés és a tettleges bántalmazás a btkv. 261 §-ban irt becsületsértés tényálladékát kimeritvén terhelt u. a § ban bünösnek volt kimondandó és u. a. §. alapján a fönti büntetéssel sujtandó.

De tekintettel terhelt büntetlen előéletére és azon hiszeme miatt, hogy m. vádló a pénzt és nyugtát együtt magával fogja vinni — nagy valószinüséggel föltehető izgatott kedély állapotára, továbbá hogy sulyósitó körülmény nem merül fel: a 92 § alkalmazásával a büntetés kiszabásában a lehető legkisebb mérték volt megközelitendő.

A b. ü. és ügyvédi költségekre vonatkozó intézkedést a bp. 479 és 480 §§. illetve a bp. 485 a indokolják.

Az itélet közzététele a btkv. 277 §-a alapján reedeltetett el, mert m. vádló azt kerte.

Brassó, 1903 január hó 30-án.

**Reich** s. k.
kir. járiró.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.